

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מקבלי גמלאות נכות מעבודה 2015

נטליה גיטלסון

סקרים תקופתיים 287

אדר התשע"ז, מרץ 2017

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מקבלי גמלאות נכות מעבודה 2015

נטליה גיטלסון

סקרים תקופתיים 287

אדר התשע"ז, מרץ 2017

www.btl.gov.il

פתח דבר

ביטוח נפגעי עבודה נועד לפצות מבוטחים שנפגעו בעבודה או בתאונה או חלו במחלת מקצוע, בגין אובדן שכר או הכנסה בתקופה שלאחר הפגיעה שבה נעשו בלתי כשירים לעבוד או בגין הנזק הגופני או הנפשי מהפגיעה. ביטוח נפגעי עבודה גם מסייע לאותם נפגעים לחזור לעבודה בעזרת שיקום מקצועי.

חוק נפגעי עבודה היה בין החוקים הראשונים שנחקקו עם הקמת מערכת ביטחון סוציאלי בישראל והוא אחד הרבדים הבסיסיים להבטחת זכויות העובד במסגרת הביטוח הלאומי בישראל.

פרסום זה עוסק בנפגעי עבודה שעקב פגיעתם נותרו עם נכות. מוצגים בו היקף התשלומים לנפגעים, מאפייניהם הדמוגרפיים והרפואיים ונתונים על התביעות לביטוח הלאומי.

תודה לנטליה גיטלסון מאגף מחקרי נכויות במינהל המחקר והתכנון של הביטוח הלאומי, שהכינה את הדוח. תודה מיוחדת לרבקה פריאור, מנהלת האגף, על סיועה בהכנת הדוח. תודה גם למיה עורב-הטל על העריכה הלשונית ולנירה עמיר על העיצוב וההדפסה.

פרופ' דניאל גוטליב

סמנכ"ל מחקר ותכנון

תמצית

פרסום זה עוסק בנפגעי עבודה – מי שנפגעו בעבודה או בתאונה או חלו במחלת מקצוע, ובגלל הנזק הגופני או הנפשי שנגרם מהפגיעה נפגע כושרם להשתכר. מוצגים בו המאפיינים הדמוגרפיים והרפואיים של הנפגעים, היקף התשלומים ונתונים על התביעות לביטוח לאומי.

בשנת 2015 שילם המוסד לביטוח לאומי כ-4.5 מיליארד ש"ח לנפגעי תאונות עבודה, כ-3.2 מיליארד ש"ח בהם בעבור תגמולי נכות. בדצמבר 2015 47,336 מבוטחים קיבלו קצבת נכות מעבודה. מספר מקבלי קצבת נכות מעבודה גדל עם השנים, בעיקר בשל האופי ארוך הטווח של הקצבה.

דוח זה מתבסס על הנתונים המנהליים הקיימים במינהל המחקר והתכנון של הביטוח הלאומי.

תוכן עניינים

תוכן

- 1. גמלאות נכות מעבודה – עיקרי החוק** 1
- 1 גמלאות נכות מעבודה
- 2. התשלומים בענף נפגעי עבודה** 5
- 5 קצבת נכות וקצבת זיקנה
- 3. תביעות לגמלאות נכות מעבודה** 7
- 7 תהליך הטיפול בתביעה
- 4. תביעות בנסיבות מיוחדות** 11
- 11..... תביעה לצירוף נכויות (סעיף 121 לחוק ותקנה 12)
 - 11..... תביעה להכרה כנכה נזקק (תקנה 18א)
 - 12..... בקשה לדיון מחדש (החמרת מצב) (תקנה 36)
 - 13..... בקשה לדיון מחדש (הטבה במצב) (תקנה 37)
 - 14..... תביעה לדיון מחדש עקב ירידה בהכנסות (תקנה 17)
- 5. מקבלי גמלאות נכות – מאפיינים** 14
- 18 מאפייני דמוגרפיה
- 21 מאפיינים רפואיים
- 22 מקום הפגיעה ומאפייני תעסוקה
- 6. קצבאות מיוחדת, מענק מיוחד והיוון** 25
- 25 קצבה מיוחדת ומענק מיוחד
- 25 היוון הקצבה

1. גמלאות נכות מעבודה – עיקרי החוק

אוכלוסיית העובדים בישראל מבוטחת מפני סיכונים של פגיעה בעבודה (תאונות עבודה או מחלת מקצוע) ובמקרה של פגיעה הם זכאים לגמלאות או לסיוע אחר, כגון גמלאות בעין והחזר הוצאות.

- **תאונת עבודה** – תאונה שאירעה במקרים האלה: תוך כדי ועקב העבודה אצל המעסיק או מטעמו; תוך כדי ועקב עיסוקו במשלח ידו; בזמן נסיעה או הליכה לעבודה או ממנה ועקב נסיעה זו, אם לא חלה סטייה או הפסקה של ממש; בזמן עבודתו בעשותו להציל גוף או רכוש למניעת נזק או סכנה לגוף או לרכוש; בעת הפסקה שנקבעה בידי המעסיק; במקום שבו העובדים סועדים, או עקב סיכוני המקום בזמן הסעודה או בדרך אליה וחזרה ועקב דרך זו; במקום שבו משולם שכרו או בזמן נסיעתו או הליכתו למקום זה; בזמן מילוי תפקידו כחבר ועד עובדים.
- **מחלת מקצוע** – מחלה שהמבוטח חלה בה עקב עבודתו, והיא מופיעה ברשימת מחלות המקצוע שנקבעו בתקנות¹; מחלה שאינה מופיעה בתקנות אך לפי חוות דעת של מומחים קיים קשר סיבתי בינה לבין עבודתו של המבוטח.
- **מבוטח** – מבוטח בביטוח נפגעי העבודה הוא אחד מאלה: עובד שכיר (מ-1954), עובד עצמאי (מ-1957), מי שנמצא בשיקום מקצועי, משתלם בהכשרה מקצועית, נבחן לפי חוק החניכות או חוק שירות התעסוקה (בשעת הבחינה בלבד), אסיר עובד, תושב חוץ המועסק אצל מעסיק ישראלי (מ-1970), תושב ישראלי בחו"ל בתנאים מסוימים (מ-1970), מי ששכרו נקבע על פי החוק (למשל חבר כנסת), ומי שעובד תחת חוק עבודת שירותי חירום.

גמלאות נכות מעבודה

גמלאות נכות מעבודה משולמות לנפגעי עבודה שנותרו נכים זמנית או לצמיתות בעקבות הפגיעה.

- **קצבת נכות זמנית** – משולמת לנכי עבודה בעלי דרגת נכות זמנית של 9% לפחות².
- **מענק נכות מעבודה** – משולם לנכה עבודה בעל דרגת נכות צמיתה של 9%-19% לצמיתות. המענק הוא תשלום חד-פעמי בשיעור של קצבה חודשית כפול 43³.
- **קצבת נכות צמיתה** – משולמת לנכה עבודה בעל דרגת נכות צמיתה של 20% לפחות. סכום התשלום נקבע לפי דרגת הנכות הרפואית בשיעור יחסי לשכר שבשלושת החודשים שלפני הפגיעה (בינואר 2015 – 32,839 ש"ח לעובד שכיר ולעובד עצמאי).

¹ תקנות הביטוח הלאומי (ביטוח בפני פגיעה בעבודה), התשי"ד 1954.

² עד שנת 2005 מענק נכות מעבודה וקצבת נכות זמנית החלו להיות משולמים מדרגת נכות 5%, ומ-2005 מדרגת נכות 9%.

³ מי שנפגע לפני 1.7.2003 קיבל מענק בגובה 70 קצבאות.

קצבאות הנכות ומענק הנכות מחושבים בהתאם להכנסתו של הנפגע ברבע השנה שקדמה לפגיעה. מי שדרגת נכותו 100% זכאי לקצבה בגובה 75% מהכנסתו, אם נקבעה דרגת נכות נמוכה מ-100%, תחושב הגמלה בהתאם לדרגת הנכות.

- **קצבה מיוחדת** – משולמת נוסף על הקצבה החודשית, לנכים בעלי דרגת נכות צמיתה של 75% לפחות (וזכאים נוספים על-פי החוק), הזקוקים לעזרה בפעולות היומיום (הסכום המרבי בינואר 2015 – 8,210 ש"ח).
- **מענק מיוחד** – משולם לנכים בעלי דרגת נכות של 75% לפחות למימון הוצאות חד-פעמיות עקב הנכות: התאמת דיור, רכישת אביזרי עזר ורכישת רכב לפתרון קשיי הניידות (למוגבלים בניידות בלבד).

2. התשלומים בענף נפגעי עבודה

תשלומי ענף נפגעי עבודה בשנת 2015 הסתכמו בכ-4.5 מיליארד ש"ח. לוח 1 שלהלן מציג את כלל תשלומי הענף בשנים 2007-2015 לפי סוגי הגמלה, במחירים שוטפים ובמחירים קבועים. התשלום הממוצע למענק חד-פעמי לשכירים היה ב-2015 כ-40 אלף ש"ח (לעומת כ-39 אלף ש"ח ב-2014), ולעצמאים – כ-38.7 אלף ש"ח (לעומת 36.8 אלף ש"ח ב-2014) (לוח 2).

**תשלומי גמלאות נפגעי עבודה (אלפי ש"ח), לפי סוג הגמלה,
2015-2007**

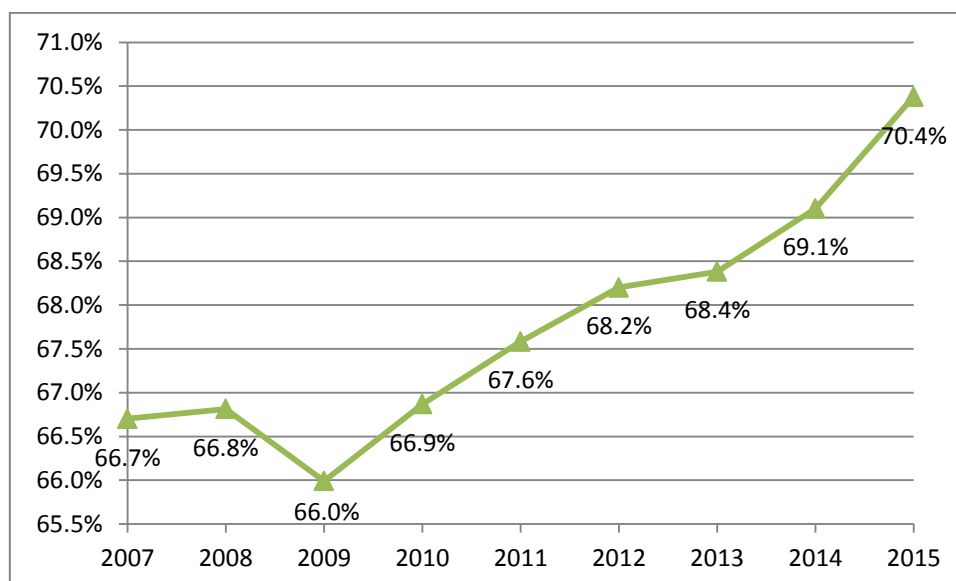
שיקום	הוצאות ריפוי	גמלאות תלויים	גמלאות נכות*	דמי פגיעה	סך הכל	שנה
מחירים שוטפים						
21,775	310,450	300,710	1,784,410	257,880	2,675,225	2007
23,840	297,358	313,000	1,876,400	297,780	2,808,378	2008
29,860	394,820	326,650	2,037,250	298,590	3,087,170	2009
30,969	397,386	336,765	2,192,692	321,293	3,279,105	2010
26,949	398,058	357,605	2,331,744	335,794	3,450,150	2011
29,664	435,490	363,662	2,569,804	369,326	3,767,946	2012
30,441	489,094	370,517	2,791,752	400,796	4,082,600	2013
30,437	525,723	379,494	3,006,065	408,505	4,350,224	2014
30,724	482,597	388,707	3,198,575	444,204	4,544,807	2015
מחירים קבועים (מחירי 2015)						
25,772	367,436	355,908	2,111,957	305,217	3,166,290	2007
26,977	336,483	354,183	2,123,287	336,960	3,177,890	2008
32,704	432,426	357,763	2,231,293	327,030	3,381,215	2009
33,029	423,819	359,166	2,338,545	342,665	3,497,224	2010
27,783	410,377	368,672	2,403,907	346,186	3,556,926	2011
30,069	441,430	368,622	2,604,854	374,363	3,819,337	2012
30,392	488,314	369,926	2,787,298	400,157	4,076,087	2013
30,244	522,398	377,094	2,987,052	405,921	4,322,710	2014
30,724	482,597	388,707	3,198,575	444,204	4,544,807	2015

* קצבת נכות זמנית, קצבת נכות צמיתה, מענק נכות מעבודה, קצבה מיוחדת.

תשלומי הגמלאות בענף נפגעי עבודה גדלים משנה לשנה, בעיקר גמלאות הנכות והתלויים, שבהן מספר המקבלים מצטבר על פני השנים. ב-2015 היו גמלאות הנכות כ-70% מתשלומי הענף, ואחריהן הוצאות הריפוי – כ-11% מכלל התשלומים. התשלומים לדמי פגיעה (שבשנים הראשונות לחוק היוו את רוב תשלומי הענף) היו ב-2015 רק כ-10% מכלל התשלומים, גמלאות לתלויים – כ-9%, ושיקום – 0.7%. התשלומים המוצגים כאן אינם כוללים את הוצאות המינהל, התשלומים לפעילות למניעת תאונות, פעולות בטיחות בעבודה, מחקרים, השתתפות הקרן למפעלים מיוחדים, סיוע משפטי, ועדות רפואיות ועוד.

תרשים 1

**התשלומים לגמלאות הנכות בכלל תשלומי ענף נפגעי עבודה (אחוזים),
2015-2007**

שיעור התשלומים לגמלאות נכות לעומת שאר תשלומי הענף גדל עם השנים (חוץ מירידה ב-2009), עקב הגידול במספרם של נכי העבודה (תרשים 1).

קצבת נכות מעבודה, שהיתה במוצק כ-38% מהשכר הממוצע במשק לשכיר ב-2015, גדלה מעט במונחים ריאליים לעומת 2014, אך נשחקה ביחס לשכר הממוצע במשק (ירידה של 1.6% לשכירים ו-2.2% לעצמאים).

לוח 2

**גובה מענק חד פעמי ממוצע לפי מעמד בעבודה
(מחירים שוטפים, ש"ח), 2015-2007**

שנה	שכירים	עצמאים
2007	26,649	24,881
2008	28,937	26,699
2009	31,526	28,464
2010	33,833	30,809
2011	34,945	33,741
2012	36,632	35,627
2013	37,628	34,512
2014	38,987	36,831
2015	39,893	38,738

בשנת 2003 צומצמו זכויותיהם של נפגעי העבודה הזכאים למענק חד פעמי. עד אז נכים בדרגת נכות של 9%-19% היו זכאים למענק חד-פעמי בגובה של 70 קצבאות חודשיות. בחוק ההסדרים של אותה שנה נקבע כי מאותו מועד המענק יהיה בגובה 43 קצבאות חודשיות.

קצבת נכות וקצבת זיקנה

נכה בעל דרגת נכות צמיתה, המגיע לגיל המזכה בקצבת זיקנה, יכול לבחור באופן חד-פעמי בין קצבת נכות מעבודה לבין קצבת זיקנה. אם בחר בקצבת הנכות היא תשולם לו עד יום מותו, ואם בחר בקצבת הזיקנה הוא מהווך את קצבת הנכות בגובה של 36 קצבאות ומאבד את זכאותו לה בנוגע לאותה פגיעה.

המצבים האפשריים בהגיע התובע לגיל זיקנה :

- **קצבת הנכות מעבודה נמוכה מקצבת הזיקנה** : נעשה היוון אוטומטי, הניתן כמענק חד-פעמי בגובה 36 קצבאותיו כנפגע עבודה, והתובע עובר לקבל קצבת זיקנה או מוסיף לקבל קצבת נכות מעבודה בתוספת השלמה לקצבת הזיקנה.
- **קצבת הנכות מעבודה גבוהה מקצבת הזיקנה אך סכום ההיוון שלה נמוך מ-36 קצבאות**: אין היוון אוטומטי ; אפשר להוון בגובה 36 קצבאות לפי בחירת המבוטח.
- **קצבת הנכות מעבודה גבוהה מקצבת הזיקנה** : נעשה היוון של עד 25% מגובה קצבת הנכות או היוון לתקופה של עד 5 שנים.

הקצבה לבעל דרגת נכות 100% שיעורה 75% מן ההכנסה שברבע השנה שלפני הפגיעה, וסכומה המרבי 75% מחמש פעמים הסכום הבסיסי⁴ לעצמאי ולשכיר שנפגע לאחר 1.1.95. לשכיר שנפגע לפני 1.1.1995 – 75% מפעמיים הסכום הבסיסי.

הסכום המרבי לקצבת נכות צמיתה היה ב-2015 כפעמיים השכר הממוצע במשק למשרת שכיר – למי שנפגעו לפני 1995 וכ-3.5 השכר הממוצע לעצמאים ולשכירים שנפגעו אחרי 1995 (לוח 3). במונחים ריאליים גדל הסכום המרבי לחודש ב-0.6% לנפגעים החדשים.

⁴ הסכום הבסיסי מוגדר בפרשנות והוראות כלליות לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה 1995, פרק א', תוספת 61 מ-1.1.06 - על סך 7,050 ש"ח. סכום זה מתעדכן בתחילת השנה לפי שיעור עליית המדד המחירים לצרכן.

לוח 3

**קצבת נכות ותלויים מרבית לחודש לשכירים ועצמאים
(מחירים שוטפים ומחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע לשכיר), 2015-2007**

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)		מחירי 2015 (ש"ח)		כאחוז מהשכר הממוצע לשכיר	
	שכירים*	עצמאים**	שכירים*	עצמאים**	שכירים*	עצמאים**
2007	16,290	27,150	19,280	32,134	213.6	355.9
2008	16,474	27,911	18,642	31,583	208.0	352.3
2009	17,501	29,168	19,168	31,946	219.5	365.8
2010	18,167	30,278	19,375	32,292	220.3	367.1
2011	18,585	30,975	19,160	31,934	217.0	361.7
2012	19,069	31,781	19,329	32,214	217.1	361.8
2013	19,337	32,228	19,306	32,177	214.8	358.1
2014	19,703	32,839	19,578	32,631	215.4	359.1
2015	19,703	32,839	19,703	32,839	210.5	350.8

* לשכירים שנפגעו לפני 1.1.95, הקצבה המרבית נקבעה לפי פעמיים הסכום הבסיסי.

** לשכירים שנפגעו לאחר 1.1.95, הקצבה המרבית נקבעה לפי חמש פעמים הסכום הבסיסי.

קצבת הנכות הממוצעת לשכירים היתה ב-2015 כ-38% מהשכר הממוצע למשרת שכיר ולעצמאים כ-40% ממנו (לוח 4). הקצבה עלתה במונחים ריאליים (לשכירים ולעצמאים), אך נשחקה מעט במונחי השכר הממוצע.

לוח 4

**קצבת נכות ממוצעת לפי סוג המבוטח
(מחירים שוטפים ומחירים קבועים וכאחוז מהשכר הממוצע לשכיר), 2015-2007**

שנה	מחירים שוטפים (ש"ח)		מחירי 2015 (ש"ח)		כאחוז מהשכר הממוצע למשרת שכיר	
	שכירים	עצמאים	שכירים	עצמאים	שכירים	עצמאים
2007	2,823.0	3,131.1	3,341.2	3,705.8	37.0	41.0
2008	2,894.8	3,204.4	3,275.7	3,626.0	36.5	40.5
2009	3,156.2	3,287.7	3,456.8	3,600.8	39.6	41.2
2010	3,419.1	3,403.2	3,646.5	3,629.6	41.5	41.3
2011	3,240.0	3,489.8	3,340.3	3,597.8	37.8	40.8
2012	3,329.8	3,574.4	3,375.2	3,623.2	37.9	40.7
2013	3,394.1	3,649.4	3,388.7	3,643.6	37.7	40.5
2014	3,481.6	3,726.0	3,459.6	3,702.4	38.1	40.7
2015	3,505.7	3,723.8	3,505.7	3,723.8	37.5	39.8

3. תביעות לגמלאות נכות מעבודה

תהליך הטיפול בתביעה

כל תביעה שמוגשת נבחנת בידי פקיד התביעות. לאחר הכנת התיק הוא מעבירו לוועדה הרפואית וזו מזמינה את הנפגע לדין. בוועדה הרפואית יושבים רופא אחד או שניים, שתחומי התמחותם קשורים לאופי הפגימות שנגרמו לתובע, ומזכיר – עובד הביטוח הלאומי. חשוב לציין כי הרופאים אינם עובדי המוסד אלא רופאים חיצוניים המספקים למוסד שירות.

הוועדה הרפואית בוחנת אם הנפגע נותר נכה בעקבות הפגיעה בעבודה ובאיזו מידה, וקובעת את דרגת הנכות על-פי רשימת המבחנים הרפואיים שבתקנות הביטוח הלאומי ואחוז הנכות של כל ליקוי רפואי⁵. הוועדה אינה מתחשבת בליקוי רפואי שהיה למבוטח לפני הפגיעה בעבודה או בליקוי שנגרם לו לאחריה אם הוא אינו תוצאה ישירה של הפגיעה.

דרגה זמנית: אם הוועדה סבורה שמצבו של הנפגע עשוי להשתנות, נקבעת לנפגע דרגת נכות לשנה לכל היותר והוא נדרש להתייצב שוב בוועדה בתום התקופה שהוקצבה. הדרגה הזמנית יכולה להיקבע לפי שיקולים רפואיים ולכן אחוז הנכות יכול להיות גבוה מהמצוין ברשימת הליקויים. פעמים רבות אין מציינים את סעיף הליקוי המדויק אלא רק את אחוז הנכות.

בשנת 2015 הוגשו לביטוח הלאומי 27,849 תביעות לגמלאות נכות מעבודה – גידול של 3% לעומת 2014 (לוח 5). הגידול במספר התביעות כמו גם במספר נפגעי עבודה, נבע בין היתר מהגידול במספר המועסקים והגידול במספר הנפגעים.

⁵ רשימת הליקויים הרפואיים מופיעה באתר הביטוח הלאומי: ספר מבחנים/חקיקה/ www.btl.gov.il

**תביעות שהוגשו לכלל הגמלאות ושיעור השינוי לעומת שנה קודמת (אחוזים),
2015-2007**

שנה	תביעות שהוגשו	שיעור השינוי לעומת שנה קודמת
2007	20,847	1.3
2008	21,878	4.9
2009	21,922	0.2
2010	22,696	3.5
2011	23,401	3.1
2012	25,485	8.9
2013	26,933	5.7
2014	27,029	0.4
2015	27,849	3.0

ב-2015 התקבלו באגף נפגעי עבודה 29,040 החלטות בתביעות לגמלאות נכות, 26,583 בהן היו אישור לקצבה⁶. שיעור התביעות שאושרו בכלל ההחלטות שהתקבלו משתנה משנה לשנה (תרשים 2). בשנים 2007-2009 ירד שיעור האישורים בהדרגה, לאחר מכן היו שנתיים של עלייה מתונה ואז שוב ירידה עד 2014, וב-2015 נצפתה עלייה קטנה. בסך הכל אושרו ב-2015 91.5% מכלל התביעות שהוגשו לקצבת נכות מעבודה (לוח 6).

⁶ החלטות בשנה קלנדרית כוללות גם החלטות בתביעות שהוגשו בשנים קודמות. למשל, בשנת 2015 הוגשו 27,849 תביעות לגמלאות נכות מעבודה אך התקבלו 28,384 החלטות. אישור – העברה של תיק התביעה לאגף ועדות רפואיות. כלומר, אושר הקשר בין התביעה לפגיעה בעבודה והמבוטח עומד בכל התנאים המזכים בגמלאות נכות. הוועדה הרפואית תקבע לו את אחוזי הנכות מהפגיעה.

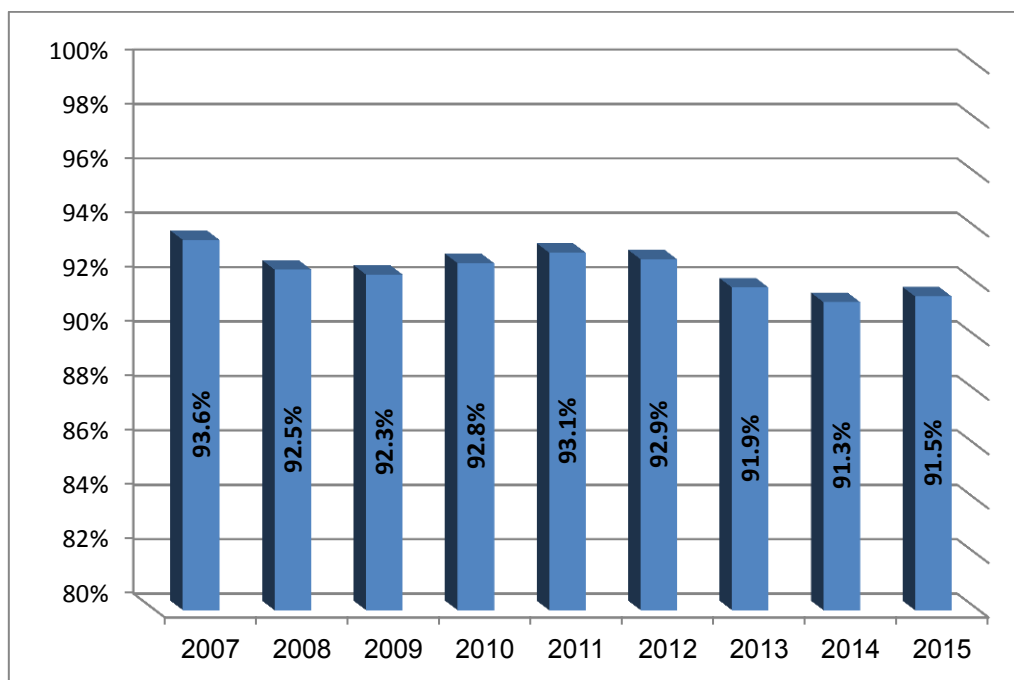
לוח 6

**תביעות לקצבת נכות מעבודה – החלטות, אישורים
ואחוז השינוי לעומת השנה הקודמת, 2015-2007**

אחוז האישורים מההחלטות	אחוז שינוי לעומת שנה קודמת		מספרים מוחלטים		שנה
	אישורים	החלטות	אישורים	החלטות	
93.6	-5.8	-5.1	20,201	21,580	2007
92.5	0.5	1.7	20,298	21,938	2008
92.3	6.0	6.2	21,512	23,297	2009
92.8	-0.6	-1.1	21,377	23,047	2010
93.1	-2.4	-2.8	20,874	22,411	2011
92.9	10.1	10.4	22,985	24,742	2012
91.9	8.3	9.5	24,893	27,099	2013
91.3	4.1	4.7	25,922	28,384	2014
91.5	2.6	2.3	26,583	29,040	2015

תרשים 2

תביעות לקצבת נכות מעבודה שאושרו מסך ההחלטות (אחוזים), 2015-2007

מהתפלגות התביעות לגמלאות נכות לפי סניף, אפשר לראות שבסניף ירושלים הוגש מספר התביעות הגדול ביותר ב-2015 ואחריו סניפים באר שבע, נצרת ורחובות (לוח 7).

תביעות לגמלאות נכות לפי סניף, 2015

אישורים	החלטות	תביעות שהוגשו	סניף
26,583	29,040	27,849	סך הכל
2,424	2,562	2,649	ירושלים
786	895	900	תל אביב
1,236	1,349	1,308	חיפה
1,046	1,110	1,194	אשדוד
1,074	1,136	1,039	אשקלון
2,143	2,452	2,385	באר שבע
157	178	202	בני ברק
1,345	1,425	1,190	חדרה
751	830	796	חולון
879	989	1,011	טבריה
924	958	981	יפו
907	1,012	962	כפר סבא
487	532	362	כרמיאל
1,142	1,199	1,181	נהריה
1,953	2,189	2,036	נצרת
1,282	1,421	1,365	נתניה
784	833	843	עפולה
1,561	1,685	1,482	פתח תקוה
911	1,004	1,014	קריות
971	1,048	904	ראשון לציון
1,826	2,039	2,056	רחובות
1,286	1,402	1,260	רמלה
708	792	729	רמת גן

4. תביעות בנסיבות מיוחדות

נוסף על תביעות לגמלאות נכות, הנידונות בנוכחות התובע בוועדה הרפואית שהיא גם הקובעת את דרגת הנכות, מוגשות למוסד גם **תביעות בנסיבות מיוחדות**, לשינוי דרגת הנכות.

- **תביעה לצירוף נכויות (סעיף 121 לחוק ותקנה 12):** נכה עבודה שאירעו לו שתי תאונות עבודה או יותר, יכול לבקש שהפגימות מתאונות אלו ייחשבו כאילו אירעו בתאונה אחת, בתנאי שעקב האופי המצטבר של הנכויות נפגע במידה ניכרת ובדרך קבע כושר השתכרותו ב-50% או יותר. במקרה כזה אפשר לצרף את דרגות הנכות של כמה תאונות ובכך להגדיל את התגמול החודשי.

בשנת 2015 הוגשו 252 תביעות לצירוף נכויות – עלייה של 11% לעומת 2014, התקבלו 246 החלטות, ו-41% בהן אושרו (לוח 8).

לוח 8

תביעות לצירוף נכויות: שהוגשו, החלטות ואישורים, 2009-2015

שנה	תביעות שהוגשו	החלטות	אישורים
2009	611	80	33
2010	161	160	81
2011	194	183	65
2012	200	202	84
2013	191	187	93
2014	226	229	86
2015	252	246	101

- **תביעה להכרה כנכה נזקק (תקנה 18א):** מי שנקבעה לו דרגת נכות זמנית נמוכה מ-100% והוא אינו יכול לעסוק בעבודתו (ואין לו סיכוי סביר לעבודה כלשהי) והוא מחוסר פרנסה, ייחשב כמי שיש לו דרגת נכות של 100% משיקולים שאינם רק רפואיים והוא יוכר כנכה נזקק. הדרגה תיקבע לתקופה של ארבעה חודשים לכל היותר. ההכנסות נבחנות בכל חודש ולכן הוא נדרש בדרך כלל לפנות למוסד מדי חודש כדי לחדש את מעמדו כנכה נזקק.

בשנת 2015 התקבלו במוסד לביטוח לאומי 7,872 תביעות להכרה כנכה נזקק – ירידה של כ-2% לעומת 2014 (לוח 9). ב-7,974 מן התביעות התקבלו החלטות, כ-79% בהן היו תביעות שאושרו.

את התביעה להכרה כנכה נזקק בוחנת ועדת מיוחדת, **ועדת רשות**, שבה רופא המוסד, פקיד תביעות ופקיד שיקום. הוועדה יכולה לאשר את התביעה בלי נוכחות התובע אך לדחות רק בנוכחותו. במקרה כזה הדיון נעצר ולתובע נשלחת הודעה כי לרשותו 45 ימים שבהם יוכל להמציא לוועדה הוכחות, בכתב או בנוכחותו, שאינו מסוגל לעבוד.

מספר ההשגות על תביעות לנכה נזקק שנדחו ירד ב-2015 בכ-22% והגיע ל-291. ב-331 בהן התקבלו החלטות, כ-42% בהן אושרו (לוח 10).

לוח 9

תביעות להכרה כנכה נזקק: שהוגשו, החלטות ואישורים, 2009-2015

שנה	תביעות שהוגשו	החלטות	אישורים
2009	5,483	5,644	4,543
2010	6,065	6,180	4,911
2011	6,441	6,478	5,268
2012	7,043	7,102	5,673
2013	7,800	7,592	6,015
2014	8,027	8,164	6,308
2015	7,872	7,974	6,336

לוח 10

השגות על דחייה להכרה כנכה נזקק: שהוגשו, החלטות ואישורים, 2012-2015

שנה	תביעות שהוגשו	החלטות	אישורים
2012	241	231	85
2013	305	318	136
2014	374	380	160
2015	291	331	138

- **בקשה לדיון מחדש (החמרת מצב) (תקנה 36):** מוגשת כאשר נפגע עבודה מבקש לדון מחדש בדרגת הנכות (זמנית או צמיתה) עקב החמרה במצבו הרפואי, בתנאי שחלפו שישה חודשים מאז נקבעה דרגת הנכות האחרונה. רופא המוסד יכול לאשר

בקשה להחמרה גם לפני תום שישה החודשים, אם המבקש ממציא אישור רפואי להחמרה במצב או שהתגלתה פגימה חדשה.

מספר הבקשות לדיון מחדש עקב החמרת מצב שהוגשו ב-2015 היה 4,395 – עלייה של 4.1% לעומת 2014. מכלל הבקשות שהתקבלו בגינן החלטות ב-2015, אושרו 36%.

לוח 11

בקשות לדיון מחדש עקב החמרת מצב: שהוגשו, החלטות ואישורים, 2015-2009

שנה	תביעות שהוגשו	החלטות	אישורים
2009	3,119	3,459	1,096
2010	3,403	3,570	1,218
2011	3,603	3,429	1,175
2012	3,969	3,881	1,359
2013	4,107	4,074	1,435
2014	4,223	4,170	1,366
2015	4,395	4,271	1,527

- **בקשה לדיון מחדש (הטבה במצב) (תקנה 37):** מוגשת על-פי בקשתו של רופא המוסד כאשר הוא סבור כי חלה הטבה במצבו של הנפגע. בקשה כזו מוגשת בעבור נכי עבודה שדרגת נכותם היא 20% או יותר.

בשנת 2015 הוגשו 148 בקשות לדיון מחדש עקב הטבה במצב – עלייה של 17.5% לעומת 2014; 35% בהן אושרו (לוח 12).

לוח 12

בקשות לדיון מחדש (עקב הטבה במצב): שהוגשו, החלטות ואישורים, 2015-2009

שנה	תביעות שהוגשו	החלטות	אישורים
2009	125	138	56
2010	145	163	70
2011	202	188	66
2012	212	212	76
2013	188	213	90
2014	126	153	61
2015	148	140	49

- **תביעה לדיון מחדש עקב ירידה בהכנסות (תקנה 17):** הביטוח הלאומי ונכה בעל דרגת נכות צמיתה של 20% או יותר, רשאים לבקש להגדיל את דרגת הנכות של הנפגע אם הפגיעה גרמה לירידה ניכרת בהכנסותיו לצמיתות, גם ללא שינוי במצבו הרפואי. בתביעה זו אין שינוי בדרגת הנכות הרפואית אלא רק בחינה של ירידה בהכנסות בידי ועדת הרשות.

בשנת 2015 הוגשו 137 תביעות עקב ירידה בהכנסות – 71 בהן הוגשו ביוזמת המבוטח ו-66 ביוזמת המוסד, וזו עלייה של 263% לעומת 2014. ב-127 תביעות התקבלו החלטות ו-42 אושרו (לוח 13).

לוח 13

**תביעות לדיון מחדש עקב ירידה בהכנסות לפי יום התביעה:
שהתקבלו, החלטות ואישורים, 2009-2015**

ביוזמת המוסד			ביוזמת המבוטח			שנה
אישורים	החלטות	תביעות שהוגשו	אישורים	החלטות	תביעות שהוגשו	
22	37	32	6	22	19	2009
18	46	43	3	18	18	2010
18	32	28	6	23	19	2011
21	32	29	6	24	26	2012
32	60	62	11	46	50	2013
19	35	29	7	32	23	2014
32	66	66	10	61	71	2015

5. מקבלי גמלאות נכות – מאפיינים

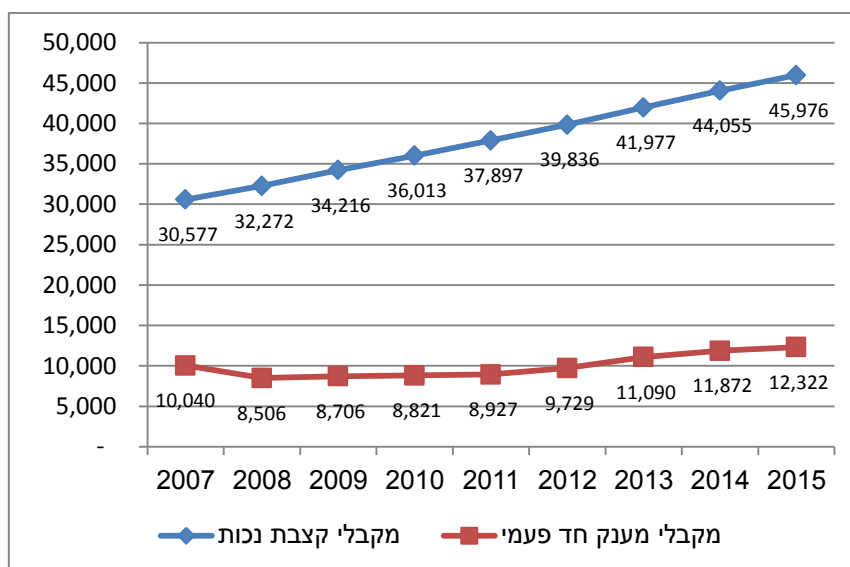
ב-2015 עלה מספר מקבלי קצבת נכות מעבודה ב-4.4% לעומת 2014 והגיע ל-45,976 (לוח 14 ותרשים 3). 41,222 בהם קיבלו דרגת נכות צמיתה (עלייה של 5%) ו-4,754 דרגת נכות זמנית (ירידה של 0.5%). מספר מקבלי מענק נכות גדל ב-3.8% ומספר מקבלי כלל גמלאות הנכות גדל בהדרגה מ-2007 ועד 2015.

מקבלי קצבת נכות (ממוצע שנתי) ומקבלי מענק חד-פעמי לפי סוג הנכות, שכירים ועצמאים, 2015-2007

מענק חד פעמי			קצבת נכות				שנה	
			קצבה זמנית		קצבה צמיתה			סך הכל
עצמאים	שכירים	סך הכל	עצמאים	שכירים	עצמאים	שכירים		
1,249	8,791	10,040	233	2,545	3,393	24,406	30,577	2007
1,067	7,439	8,506	254	2,769	3,584	25,665	32,272	2008
1,058	7,648	8,706	326	3,018	3,803	27,069	34,216	2009
1,124	7,697	8,821	330	3,351	4,012	28,319	36,013	2010
1,030	7,897	8,927	346	3,556	4,197	29,797	37,897	2011
1,185	8,544	9,729	355	3,828	4,423	31,231	39,836	2012
1,390	9,700	11,090	412	4,132	4,635	32,798	41,977	2013
1,540	10,332	11,872	413	4,363	4,877	34,402	44,055	2014
1,589	10,733	12,322	412	4,342	5,123	36,099	45,976	2015

תרשים 3

מקבלי קצבת נכות ומענק חד-פעמי, 2015-2007

דרגת הנכות הממוצעת של מקבלי קצבאות הנכות (צמיתה וזמנית) היתה בדצמבר 2015 40%. לכ-59% ממקבלי קצבה צמיתה היתה דרגת נכות של 20%-39% ול-5% – 100% (לוח 15).

מקבלי קצבת נכות צמיתה יכולים לבקש היוון של הקצבה (המרה של הקצבה כולה או חלקה בסכום חד-פעמי) לצורכי שיקום, כגון שיפור המצב כלכלי, הקמת עסק או רכישת

רכב. בדרך כלל המוסד אינו מהווך את כל הקצבה אלא רק את חלקה ולפרק זמן מוגבל, שלאחריו אפשר לשוב ולקבל את הקצבה לפי דרגת הנכות שנקבעה. כאשר מהוונים חלק מהקצבה, משאירים חלק ממנה בדרגות נכות נמוכות – 0%-19%. קבוצה זו היוותה כ-3.4% מכלל מקבלי קצבת נכות צמיתה בשנת 2015.

בשלב קביעת הנכות לא נבחן המעמד בעבודה של הנפגע והוא יכול לשוב לעבודה מלאה ולהשתכר ללא הגבלה מבלי שקצבתו תיפגע. בדצמבר 2013 55% ממקבלי קצבת נכות עבדו⁷ (כשכירים או כעצמאים) ו-45% הנוספים לא עבדו כלל. בדרגת נכות נמוכה מ-20% מצויים מי שהיוונו חלק מקצבתם וקיבלו בדצמבר 2015 קצבה לפי השיעור שנותר.

מבדיקה של מקבלי קצבת נכות לפי המעמד בעבודה והוותק כמקבלי קצבה, אפשר לראות כי כ-39% מן המקבלים בדצמבר 2013 החלו לקבל קצבת נכות מעבודה בעשור שבין 2001 ל-2010 (לוח 16). השיעור הגבוה ביותר של מקבלי הקצבה שעובדים הוא בקרב המצטרפים בעשור זה (כ-24%).

לוח 15

מקבלי קצבת נכות צמיתה לפי דרגת הנכות, 2015-2007

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	דרגת הנכות
41,222	39,279	37,433	35,660	34,002	32,333	30,872	29,249	27,799	סך הכול
1,416	1,433	1,472	1,476	1,453	1,400	1,323	1,224	1,122	*0% - 19%
14,026	13,272	12,538	11,880	11,299	10,746	10,252	9,730	9,305	20% - 29%
10,302	9,850	9,429	8,989	8,597	8,212	7,865	7,471	7,094	30% - 39%
5,603	5,328	5,071	4,833	4,600	4,333	4,125	3,887	3,712	40% - 49%
2,798	2,640	2,492	2,365	2,247	2,145	2,064	1,965	1,863	50% - 59%
2,001	1,909	1,793	1,690	1,609	1,522	1,449	1,381	1,308	60% - 69%
1,388	1,329	1,277	1,220	1,167	1,175	1,150	1,071	1,018	70% - 79%
892	849	808	776	729	613	559	526	487	80% - 89%
765	724	701	673	640	600	571	540	505	90% - 99%
2,031	1,946	1,853	1,759	1,662	1,589	1,514	1,454	1,385	100%

⁷ הקביעה אם עבד או לא עבד מתקבלת על-פי קובצי שכר שהמוסד מקבל ממס הכנסה פעם בשנה המתעדכנים מדי פעם. דוח זה הוכן על-פי הקבצים של 2013 (ל-2014 עדיין חסר הקובץ הסופי של הכנסות עצמאים).

מקבלי קצבת נכות לפי מצב התעסוקה, גיל ושנת ההצטרפות, דצמבר 2013

עבדו			לא עבדו			סך הכל	שנת ההצטרפות*
גיל							
גיל פרישה מוחלט	גיל פרישה מותנה	לפני גיל פרישה	גיל פרישה מוחלט	גיל פרישה מותנה	לפני גיל פרישה		
2.1%	2.7%	50.3%	8.1%	3.4%	33.3%	100.0%	סך הכל
0.0%	-	-	0.1%	-	0.0%	0.1%	עד 1960
0.1%	0.0%	0.1%	0.5%	0.1%	0.1%	0.8%	1970-1961
0.3%	0.3%	1.5%	1.8%	0.3%	1.6%	5.9%	1980-1971
0.4%	0.3%	3.7%	2.0%	0.5%	2.9%	9.9%	1990-1981
0.8%	0.9%	12.9%	2.8%	1.2%	8.4%	26.9%	2000-1991
0.4%	0.9%	22.3%	0.9%	1.2%	13.0%	38.7%	2010-2001
0.1%	0.2%	9.9%	0.1%	0.2%	7.2%	17.7%	2011 ואחריה

* שנת הזכאות הראשונה לקצבת נכות מעבודה.

נכות מעבודה יכולה להיגרם כתוצאה מפגיעה אחת או כמה פגיעות. הנפגע רשאי להגיש תביעה לקצבה על כל פגיעה בנפרד ולעמוד בפני ועדה רפואית שתקבע את זכאותו לקצבה צמיתה, קצבה זמנית, מענק חד-פעמי או דרגת נכות ללא תגמול כספי. אדם אחד יכול אפוא להיות זכאי לשתי קצבאות או יותר שמשולמות באותו חודש.

מקבלי קצבת נכות נספרים לפי מספר הפגיעות המזכות בקצבה. כך למשל, מי שנפגע שתי פגיעות שונות המזכות בתשלום, ייספר פעמיים. מי שהגיש תביעה לצירוף נכויות מכמה תאונות ותביעתו אושרה, ייספר פעם אחת. ל-97.4% ממקבלי קצבת נכות יש תיק אחד, ל-2.5% נוספים – שני תיקים ול-39 נכים בלבד יש שלושה תיקים או יותר (לוח 17).

מהתפלגות מקבלי קצבת נכות לפי שנת הפגיעה ולפי סוג הנכות (צמיתה או זמנית), עולה כי לרבים מן הנפגעים בשנים 2014-2015 לא נקבעה עדיין דרגת נכות צמיתה (לוח 18).

לוח 17

מספר התיקים לנכה ושיעורם בכלל התיקים, דצמבר 2015

מספר תיקים לאדם	מספר נכים	אחוז
סך הכל	46,119	100.00
תיק אחד	44,942	97.4
שני תיקים	1,138	2.5
שלושה ויותר תיקים	39	0.1

לוח 18

מקבלי קצבת נכות לפי שנת הפגיעה, דצמבר 2015

שנת פגיעה	סך הכל	סוג נכות	
		צמיתה	זמנית
סך הכל	47,336	42,098	5,238
1970-1954	582	582	-
1975-1971	870	870	-
1980-1976	1,356	1,356	-
1985-1981	1,689	1,687	2
1990-1986	2,420	2,414	6
1995-1991	4,920	4,915	5
2000-1996	6,540	6,529	11
2005-2001	7,269	7,237	32
2010-2006	9,436	9,346	90
2011	2,297	2,231	66
2012	2,321	2,191	130
2013	2,298	1,855	443
2014	3,086	856	2,230
2015	2,252	29	2,223

מאפייני דמוגרפיה

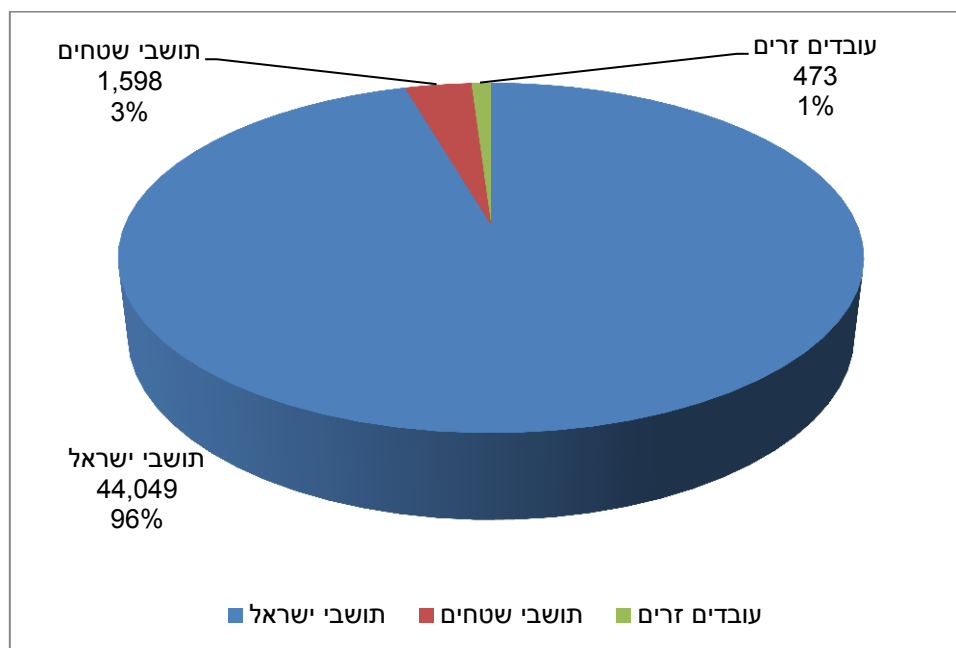
בדצמבר 2015 קיבלו קצבת נכות זמנית או צמיתה 46,119 איש⁸. 96% מן המקבלים היו תושבי ישראל, 3% – תושבי שטחים ו-1% עובדים זרים (תרשים 4). עובדים זרים השוהים בארץ שלא כחוק, שנפגעו בתאונת עבודה וזקוקים לטיפול רפואי, מקבלים את קצבתם

⁸ עד כה הוצג מספר המקבלים לפי מספר הפגיעות: במקרה של יותר מפגיעה אחת המקבל נספר כמה פעמים. כעת כל נפגע נספר פעם אחת בלבד גם אם יש לו יותר מפגיעה אחת.

בארץ, ומשאינם זקוקים עוד לטיפול יוסיפו לקבל את הקצבה בתנאי שיחזרו לארץ מוצאם. 473 קצבאות מתוך 47,336 קצבאות ששולמו בדצמבר 2015 שולמו לחשבונות בנק מחוץ לארץ.

תרשים 4

מקבלי קצבת נכות לפי סוג התושבות, בדצמבר 2015

הגיל הממוצע של מקבלי קצבת נכות צמיתה היה בדצמבר 2015 55.5 – גברים קרוב ל-56, ונשים 54, ושל מקבלי קצבה זמנית 44.3 – 43 גבר ו-47 אישה (לוח 19).

לוח 19

מקבלי קצבת נכות לפי מין וסוג נכות – גיל ממוצע, דצמבר 2015

גיל ממוצע	סוג נכות		מין
	זמנית	צמיתה	
54.5	43.4	55.7	גברים
52.6	47.0	54.0	נשים
54.2	44.3	55.5	גיל ממוצע

מקבלי קצבה זמנית צעירים יותר באופן ניכר ממקבלי קצבה צמיתה וקרובים יותר לגיל הממוצע של מקבלי דמי פגיעה (כ-44 שנים), משום שהנכות הזמנית היא בדרך כלל ההמשך של 91 ימים של דמי הפגיעה. מצבם הרפואי של חלקם עדיין אינו יציב ואינו סופי בתום תקופת הזכאות לדמי פגיעה. עד שנת 2002 דמי הפגיעה היו משולמים למשך 182 ימים קלנדריים, שנספרו החל ביום שלמחרת הפגיעה. ב-2002 תוקן החוק ותקופת

התשלום התקצרה בחצי ועלה גם מספר תובעי הנכות (אם כי לא באותו יחס), שקיבלו קצבה זמנית כהמשך של תקופת דמי הפגיעה.

בדיקת ההתפלגות המקבלים לפי גיל ומין בדצמבר 2015 מעלה כי רבים (23%) בני 45 עד 54, ו-83% גברים (לוח 20). יודגש שאין הגבלת גיל לזכאות לקצבת נכות מעבודה ולכן בנפגעים גם צעירים ביותר (ארבעה בני פחות מ-18) וגם מבוגרים – בני 70 ויותר (11% מהמקבלים). בגיל הפרישה אפשר לבחור בין קצבת זיקנה לקצבת נכות מעבודה ולכן יש מקבלי קצבת נכות מעבודה גם לאחר גיל פרישה.

הרוב המכריע – 73% – של מקבלי קצבת נכות נשואים, 17% רווקים, 10% גרושים או פרודים ו-2% אלמנים (תרשים 5).

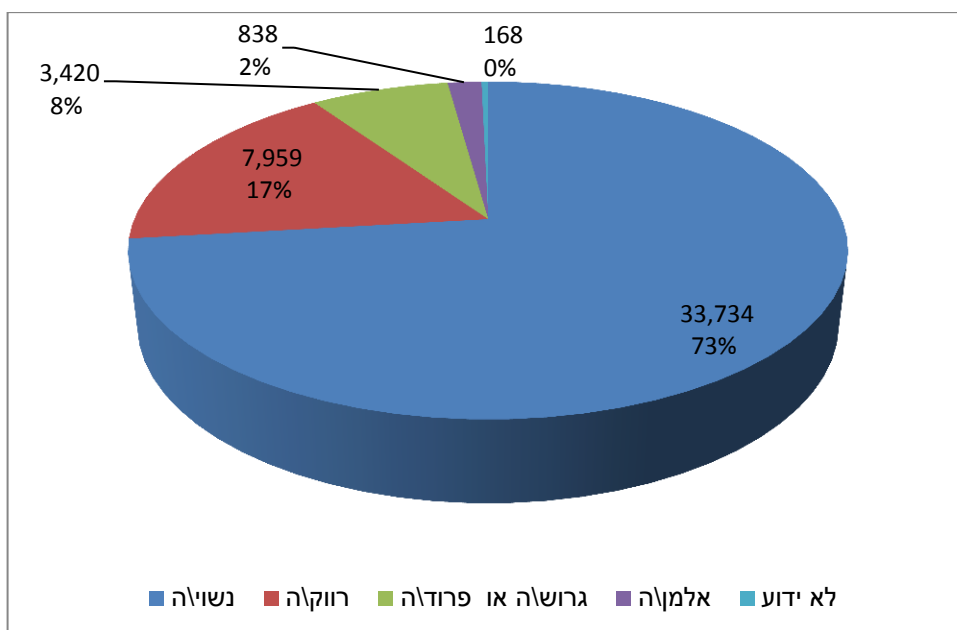
לוח 20

מקבלי קצבת נכות לפי מין, גיל וסוג הקצבה (זמנית או צמיתה), דצמבר 2015

סך הכל מקבלי נכות זמנית	מין		סך הכל מקבלי נכות צמיתה	מין		סך הכל מקבלי קצבת נכות	מין		גיל
	נשים	גברים		נשים	גברים		נשים	גברים	
5,118	1,315	3,803	41,001	5,438	35,563	46,119	6,753	39,366	סך הכל
336	53	283	304	30	274	640	83	557	מתחת ל-24
1,003	174	829	2,479	318	2,161	3,482	492	2,990	24-34
1,250	280	970	6,114	818	5,296	7,364	1,098	6,266	34-44
1,233	382	851	9,451	1,408	8,043	10,684	1,790	8,894	44-54
1,094	398	696	12,659	1,992	10,667	13,753	2,390	11,363	54-59
191	27	164	7,264	671	6,593	7,455	698	6,757	59-74
11	1	10	2,320	167	2,153	2,331	168	2,163	74-84
-	-	-	410	34	376	410	34	376	84+

תרשים 5

מקבלי קצבת נכות לפי המצב המשפחתי, דצמבר 2015

מאפיינים רפואיים

דרגת הנכות של נכה עבודה נקבעת לפי רשימת הליקויים הרפואיים בתקנות. לנפגע עבודה יכול להיות ליקוי אחד או יותר. בפרק זה נעסוק בליקוי העיקרי של הנכה, כלומר הליקוי שבגינו ניתנה דרגת הנכות הגבוהה ביותר. בנכות זמנית בדרך כלל אין מציינים את סעיף הליקוי משום שהאחוז ניתן בהתאם לשיקול הדעת של הרופא. בדצמבר 2015 ברוב המכריע של מקבלי הנכות הזמנית (97.3%) לא צוין סעיף הליקוי.

הליקויים העיקריים הנפוצים ביותר של נפגעי העבודה הם ליקויים **לוקומוטוריים**⁹ - לכ-39% מן המקבלים בדצמבר 2015 הליקוי העיקרי היה לוקומוטורי (לוח 21). ליקויים **פנימיים**¹⁰ היו לכ-7% מהמקבלים, **נוירולוגיים** - 6%, **בעיות נפשיות וליקויי שמיעה** כ-5% כל קבוצה, **ראייה**¹¹ כ-3%, וליקויים **גניטליים**¹² כ-1%. בסוג אחר נכללו מקרים ישנים, שסעיפי הליקוי שלהם לא נקלטו בהסבה של מערכות, רישומים שגויים וכל מי שלא נכלל בקבוצות שפורטו לעיל.

⁹ מחלות העצמות והפרקים, גולגולת, עמוד שדרה, בית החזה, עצם הבריח ועצם השכם, עצמות וגפיים עליונות, הפרקים העליונים של הגפיים העליונות, שרירי הגפיים העליונות והתחתונות, אצבעות הידיים והרגליים, האגן, עצמות הגפיים התחתונות, הפרקים הגדולים של הגפיים התחתונות וכף הרגל.

¹⁰ מחלות פנימיות, פציעות ומצב לאחר ניתוח באיברים הפנימיים: פגימות בבלוטות הלימפה, מחלות דם, כשל חיסוני נרכש, מחלות הבלוטות להפרשה פנימית, סוכרת, מחלות וסימפונות והריאה שאינן שחפתיות, אסתמה, שחפת, קרום הריאה, מחלות לב וקרום הלב, כלי הדם, מערכת העיכול, מעיים, פציעות וניתוחי קיבה ומעיים, עודף משקל והשמנת יתר, פי הטבעת, מחלות הכבד ודרכי המרה, טחול, לבלב, צפק, בקע, פציעות ובקעים של קיר הבטן, גידולים.

¹¹ כולל גם את כל הפציעות ומחלות עיניים.

¹² פגימות בכליות, בשלפוחית השתן ודרכי השתן, באיברי המין, שחפת אורוגנטלית, עקרות, מצב לאחר כריתת שד או שדיים.

מקבלי קצבת נכות מעבודה לפי סוג הנכות וסוג הליקוי העיקרי בדצמבר 2015

סוג נכות		סך הכל	סוג ליקוי עיקרי
זמנית	צמיתה		
5,238	42,098	47,336	סך הכל
112	18,395	18,507	מחלות ופגיונות במערכת הלוקומוטורית
4	3,489	3,493	מחלות פנימיות, פציעות ומצב לאחר ניתוחים באיברים הפנימיים
7	2,905	2,912	תסמונות נוירולוגיות והפרעות פרכוסיות
9	2,520	2,529	מחלות נפש, תגובות והפרעות נפשיות
.	2,129	2,129	ליקוי שמיעה
.	1,595	1,595	ליקוי ראייה
9	947	956	צלקות
.	597	597	מערכת האורו-גניטלית
1	436	437	אף, פה כולל לסתות ושיניים וגרון
5,096	9,085	14,181	פיגור שכלי, אחר ולא ידוע

מקום הפגיעה ומאפייני תעסוקה

מבחינת מקום הפגיעה, הפגיעות במקום העבודה הן הנפוצות ביותר בקרב הנפגעים: כ- 68% ממקבלי הקצבה וכ- 66% ממקבלי המענק החד-פעמי נפגעו במקום העבודה עצמו (לוח 22). אחריהן היו התאונות בדרך לעבודה וממנה – כ- 12% ממקבלי הקצבה וכ- 16% ממקבלי המענק.

מקבלי קצבת נכות מעבודה בדצמבר 2015 ומקבלי מענק חד-פעמי ב-2015 לפי מקום הפגיעה

מסך הכל מקבלי מענק	מקבלי מענק	מסך הכל מקבלי קצבה	מקבלי הקצבה	מקום פגיעה
100.00	12,322	100.00	47,336	סך הכל
66.88	8,241	68.07	32,222	תאונות במהלך עבודה
7.24	892	7.29	3,449	תאונות דרכים בעבודה
15.91	1,960	12.16	5,754	תאונות דרכים בדרך לעבודה וממנה
6.11	753	3.28	1,551	בדרך בלי כלי רכב
2.94	362	1.65	784	אחר
0.93	114	7.55	3,576	לא ידוע

בדיקה של מקבלי הקצבה לפי מעמד בתעסוקה בעת הפגיעה מעלה כי בדצמבר 2015 41,658 היו שכירים (כ-88%) ו-5,678 היו עצמאים (כ-12%) (לוח 23). התפלגות המקבלים השכירים לפי ענף כלכלי¹³ מראה כי 16% בהם נפגעו בענפי התעשייה והחרושת וכ-12% נוספים נפגעו אצל מעסיקים בענף הבינוי, שהוא כידוע הענף הקטלני ביותר בישראל. 11% מן הנפגעים עבדו בענפים כגון מסחר סיטוני וקמעוני או תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים.

לוח 23

שכירים מקבלי קצבת נכות לפי ענף כלכלי, דצמבר 2015

אחוז מסך הכל	מקבלים	ענף כלכלי
88.00	41,658	סך הכל שכירים
15.50	7,339	תעשייה וחרושת
12.33	5,835	בינוי
10.79	5,109	מסחר סיטוני וקמעוני, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים
6.47	3,063	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות
6.41	3,035	מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון, שירותי ביטוח לאומי חובה
4.30	2,037	שירותי ניהול ותמיכה
3.22	1,524	שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד
2.71	1,284	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים
2.63	1,243	שירותי אירוח ואוכל
2.62	1,239	חקלאות, ייעור ודיג
1.70	807	חינוך
1.68	796	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
1.65	782	שירותים אחרים
1.46	691	פעילויות בנדל"ן
1.40	664	אמנות, בידור ופנאי
1.34	636	מידע ותקשורת
1.23	584	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
0.52	245	אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
0.34	163	כרייה וחציבה
0.03	12	משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי
0.02	11	ארגונים וגופים בינלאומיים
9.63	4,559	לא ידוע
12.00	5,678	סך הכל עצמאים
100.00	47,336	סך הכל מקבלים

¹³ לפי הסיווג האחד של ענפי כלכלה 2011 שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

התפלגות מקבלי מענק לפי ענף כלכלי מראה, כי מקבליהם נמנים עם אותם שלושה ענפים של מקבלי הקצבה (אם כי בשכיחות שונה במעט): תעשייה וחרושת (13.5%), מסחר סיטונאי וקמעונאי, ותיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים (12.1%) ובינוי (10.4%) (לוח 24).

לוח 24

שכירים מקבלי מענק חד פעמי לפי ענף כלכלי, 2015

אחוז מסך הכל	מקבלי מענק	ענף כלכלי
87.10	10,733	סך הכל שכירים
13.54	1,668	תעשייה וחרושת
12.77	1,574	מסחר סיטונאי וקמעונאי, תיקון כלי רכב מנועיים ואופנועים
10.41	1,283	בינוי
8.62	1,062	מינהל מקומי, מינהל ציבורי וביטחון, שירותי ביטוח לאומי חובה
6.83	842	שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות
5.57	686	שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד
4.92	606	שירותי ניהול ותמיכה
3.79	467	שירותי אירוח ואוכל
3.29	406	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים
2.35	290	שירותים אחרים
2.13	263	חינוך
1.96	242	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
1.96	242	אמנות, בידור ופנאי
1.9	234	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
1.59	196	מידע ותקשורת
1.47	181	פעילויות בנדל"ן
1.44	177	חקלאות, ייעור ודיג
0.41	50	אספקת מים, שירותי ביוב, טיפול באשפה ובפסולת ושירותי טיהור
0.17	21	כרייה וחציבה
0.02	2	משקי בית כמקומות תעסוקה, משקי בית המייצרים טובין ושירותים לשימוש עצמי
0.02	2	ארגונים וגופים בינלאומיים
2.00	241	לא ידוע
12.90	1,589	סך הכל עצמאים
100.00	12,322	סך הכל מקבלים

6. קצבאות מיוחדת, מענק מיוחד והיוון

קצבה מיוחדת ומענק מיוחד

נכי עבודה בדרגת נכות 75% ויותר ונכים עם קשיי הליכה בדרגת נכות 65%-74% זכאים, נוסף על כל גמלה אחרת, גם לקצבה מיוחדת לסיוע כספי לעזרה אישית או למימון נסיעות, או למענק מיוחד להוצאות חד-פעמיות – רכישת רכב, דיור או רכישת אביזרים מיוחדים הנובעים מהנכות.

בדצמבר 2015 קיבלו 3,571 נכים **קצבה מיוחדת** באמצעות אגף השיקום בסכום ממוצע של 3,720 ש"ח (לעומת 3,517 בדצמבר 2014 שקיבלו בממוצע 3,732 ש"ח), ושולמו 175 **מענקי שיקום** בסכום ממוצע של 32,440 ש"ח (לעומת 158 ו-33,791 ש"ח ב-2014 בהתאמה). המענקים הללו שולמו כסיוע בדיור (61 מענקים בסך 50,082 ש"ח בממוצע), ברכישת רכב (37 מענקים בסכום ממוצע של 41,891 ש"ח), וסיוע אחר (77 מענקים בסכום ממוצע של 13,922 ש"ח).

היוון הקצבה

נכה מתאונת עבודה רשאי להגיש תביעה להיוון קצבתו, אם דרגת הנכות שלו יציבה ואינה פחותה מ-20% ויש לו הכנסה קבועה המספיקה לפרנסתו¹⁴: המרה של הקצבה החודשית (כולה או חלקה) בסכום חד-פעמי המחושב על-פי נוסחת חישוב אקטוארי. החישוב נעשה בדרך כלל עד גיל הזכאות לקצבת זיקנה (67 לגבר ו-62 לאישה) ולעיתים לתקופה מוגבלת (היוון תקופתי), כשבסיומה תחודש הקצבה במלואה.

בשנת 2015 שילמו 37,315 אלף ש"ח להיוונים שיקומיים (עליה של 32% לעומת 2014) ב-314 תשלומים (לוח 25).

¹⁴ הכנסות אישיות בלבד: מעבודה (השכר ברוטו החייב בדמי ביטוח), פנסיה או הכנסה קבועה אחרת (חוץ מקצבה מיוחדת, שירותים מיוחדים, קצבת ניידות וכל קצבה קצרת מועד אחרת – ילדים, אבטלה וכד'). פקיד השיקום יבחן את יציבות ההכנסה, את העבר בתעסוקה ואת סוג העבודה או העיסוק לפני רצף של זמן, לא פחות מ-12 חודשי עבודה ברציפות.

תשלומי היוונים במחירים שוטפים וקבועים (אלפי ש"ח), 2009-2015

מספר תשלומים	מחירי 2015	מחירים שוטפים	שנה
512	97,082	88,639	2009
510	102,776	96,366	2010
356	60,679	58,857	2011
413	57,168	56,399	2012
335	36,028	36,086	2013
289	28,324	28,504	2014
314	37,315	37,315	2015

פקיד השיקום יאשר לנכה היוון של הקצבה למטרות שונות: כיסוי חובות, סיוע בדיור, סיוע ברכישת רכב, שיפור מצב כלכלי או סיוע אחר. במקרים אלה נדרש מעקב אחר השימוש בכספים כדי לוודא שישמשו למטרה שנקבעה. לעיתים ההיוון נעשה בשלבים, כאשר בסיום כל שלב התובע ממציא אישור על השימוש בכספים למטרה שנקבעה.

Abstract

This publication concerns persons injured at work – anyone who sustained an injury at work in an accident or were ill with an occupational disease, and whose capacity to earn a living has been diminished due to a physical or mental damage caused by this event. Demographic and medical characteristics of the injured persons, scope of payments and data regarding claims submitted to the National Insurance Institute are exhibited therein.

In 2015, the National Insurance Institute has paid around NIS 4.5 billion to persons injured in accidents at work. Within this amount, some NIS 3.2 billion were related to work disability compensations. In December 2015, 47, 336 insured persons received a work disability pension. The number of recipients of a work disability pension grew with the years, mainly because of the long term nature of a pension.

This report is based on the existing administrative data from the Research and Planning Administration of the National Insurance Institute.

NATIONAL INSURANCE INSTITUTE
Research and Planning Administration

Recipients of Work Injury Disability Benefits
2015

Natalia Gitelson

Jerusalem, February 2017